

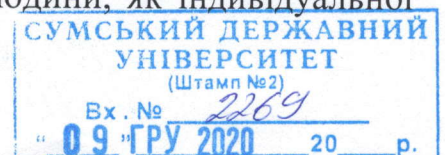
ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Чернадчук Тамари Олександрівни – на дисертаційне дослідження Сугака Олексія Вікторовича «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері господарської діяльності», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Протягом останніх років у нашій державі відбуваються активні соціально-економічні, політичні та світоглядні реформи, спрямовані на формування ефективного державного механізму та якісно нового соціального середовища. Поглиблення процесів глобалізації, загальносвітової та регіональної інтеграції передбачає підвищення ролі міжнародних стандартів у різних сферах суспільного життя, в тому числі у сфері охорони й захисту прав і свобод людини та громадянина, протидії правопорушенням, забезпечення стабільного правопорядку. Від того, кому доручено на практиці здійснювати рішення держави, наскільки високим є рівень професійної майстерності персоналу вирішальною мірою залежить здійснення заходів, які спрямовані на зміцнення правопорядку та законності у країні.

Однією з найбільш актуальних проблем нашого суспільства, що потребує негайного вирішення є вдосконалення правоохоронної системи та покращення правових засад її функціонування. Завдання полягає у тому, щоб силові структури перетворити на дійсно правоохоронні органи європейського зразка, які б забезпечували реалізацію наданих їм повноважень, виходячи з пріоритетності прав, свобод та законних інтересів людини. Для досягнення цієї мети слід комплексно реформувати правоохоронну систему нашої держави, що передбачало б не лише оптимізацію функціональної й організаційної структури цих органів, удосконалення правового забезпечення їх діяльності та втілення у ній новітніх технологій, але й зміну системи управління, форм та методів реалізації владних повноважень.

Соціальні відносини далеко не завжди мають позитивний характер та приводять до еволюції суспільних зв'язків, розвитку людини, як індивідуальної

особливості та укоріненню думки про непорушність правового поля особи. Досить часто, взаємовідносини між людьми приймають руйнівний, негативний характер, який завдає не тільки суспільно-моральної шкоди, але й правової. Дане явище називається правопорушенням, та на сьогоднішній день воно виникає практично в усіх галузях суспільного життя. Однією з таких є сфера господарської діяльності, правопорушення в якій мають особливий характер, та внаслідок ряду факторів є специфічними за своїм юридичним обрамленням об'єктом адміністративно-правової протидії.

З огляду на зазначені обставини дисертація О.В. Сукага є актуальною і своєчасною, оскільки присвячена визначенню сутності і особливостей адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, окреслення напрямків вдосконалення правових та організаційних основ здійснення відповідної протидії.

Про актуальність дослідження свідчить також його відповідність Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р; Концепції реформування системи державної допомоги суб'єктам господарювання, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 січня 2010 р. № 81-р; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р.; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.; Пріоритетним напрямкам наукових досліджень Університету сучасних знань на 2017–2022 рр., затверджених рішенням вченої ради Університету сучасних знань від 8 грудня 2016 р., протокол № 3.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та аналізу норм чинного

законодавства і сучасних наукових поглядів учених визначити сутність і особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, а також, спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити напрямки вдосконалення правових та організаційних основ здійснення відповідної протидії.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою фундаментальною та комплексною роботою, присвяченою визначенню сутності і розкриттю особливостей адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, а також низка законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, норми яких закріплюють організаційні та правові засади протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Інформаційну та емпіричну основу роботи становить узагальнення діяльності окремих правоохоронних органів щодо протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід правоохоронної та господарської діяльності.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: логіко-семантичний, документального аналізу, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, формально-юридичний та інші методи пізнання процесів і явищ. Загалом, методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і

науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає насамперед у тому, що представлене дисертаційне дослідження є першою спробою на доктринальному рівні, спираючись на аналіз наукових поглядів учених та норм чинного законодавства України, визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, та, спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, розробити обґрунтовані наукові пропозиції та рекомендації щодо напрямків удосконалення відповідного адміністративного законодавства у цій сфері. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в цій дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- запропоноване автором визначення поняття адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, яка являє собою визначений нормами адміністративного права особливий набір правових, управлінських та організаційних засобів, інструментів та механізмів, які у своїй діяльності використовують уповноважені суб'єкти задля недопущення вчинення правопорушень у сфері господарської діяльності (с. 17-18);

- визначення особливостей правопорушень у сфері господарської діяльності як об'єкта адміністративно-правової протидії (с. 36-37);

- розуміння автором правоохоронної діяльності з протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності як врегульованого на нормативно-правовому рівні комплексу заходів, які реалізують державні та недержавні суб'єкти, в межах передбачених законодавством напрямках задля запобігання та припинення

правопорушень у сфері господарювання, а також притягнення винних осіб до відповідного виду юридичної відповідальності (с. 52); авторський підхід щодо визначення ознак та видів правоохоронної діяльності з протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності (с.52-52);

- аргументовану дисертантом думку про те, що окрему місце в системі правового регулювання протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності займають підзаконні нормативно-правових акти, у положеннях яких найбільш сконцентровані адміністративно-правові норми: укази та розпорядження Президента України; постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; накази центральних органів виконавчої влади. А також висновок дисертанте про те, що саме завдяки дії адміністративно-правових норм можна в найбільш оперативний спосіб здійснити вплив на суспільні відносини з приводу протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, що обумовлює особливість їх місця в системі правового регулювання даних суспільних відносин (с. 69);

- констатація здобувачем того, що метою адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності є: по-перше, недопущення вчинення учасниками відповідних суспільних відносин будь-яких правопорушень у секторі господарської діяльності країни; по-друге, попередження виникнення умов, за яких вчинення подібних правопорушень буде неможливим; по-третє, притягнення винних осіб до встановленого чинним законодавством виду юридичної відповідальності (с. 82);

- висновок автора про те, що основними напрямками адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності названо: а) управлінський – застосування організаційних засобів оптимізації структури суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності з метою забезпечення найбільшої ефективності їх діяльності; б) реакційний, який передбачає використання визначених законодавством важелів адміністративного впливу для попередження, припинення та притягнення до відповідальності осіб, які вчинили відповідні протиправні дії; в) нормативний – виражається у

нормотворчій роботі суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, тобто у створенні підзаконної бази та закріпленні у ній підходів, засобів, методів та заходів впливу на суспільні відносини з метою недопущення вчинення правопорушень у вказаному напрямку (с. 137-138);

- визначення основних напрямків вдосконалення національного законодавства, положення якого регламентують протидію правопорушенням у сфері господарської діяльності: а) перегляд Кабінетом Міністрів України, в тому числі скасування застарілих підзаконних нормативно-правових актів, що визначають окремі аспекти нормативної регламентації правового статусу суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності; б) уніфікацію законодавчих положень щодо використання категоріально-понятійного апарату в частині протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності; в) прийняття нормативно-правових актів, дія яких спрямована на завершення реформування суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, зокрема в частині: остаточної ліквідації податкової міліції; внаслідок цього приведення у відповідність з даними кроками законодавства, що визначає правовий статус Державної податкової служби України та Державної митної служби України; а також шляхом прийняття спеціального закону України створення спеціально уповноваженого суб'єкта протидії кримінальним правопорушенням у сфері господарської діяльності – Бюро економічних розслідувань (с. 182);

- обґрунтування того, що удосконаленню взаємодії та координації між суб'єктами протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності має сприяти прийняття єдиного нормативно-правового акта, положення якого у комплексі регламентували б напрямки взаємодії суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. Таким нормативно-правовим актом має стати Постанова Кабінету Міністрів України, основою для прийняття якої могли б слугувати положення проекту Закону України «Про Бюро економічної безпеки», які, окрім іншого, передбачали б і державний орган, відповідальний за координацію діяльності всіх інших суб'єктів протидії

правопорушенням у сфері господарської діяльності – Бюро економічної безпеки (с.189).

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямками подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Визначену здобувачем систему суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності, які запропоновано поділити на три ключові групи: 1) органи державної влади; 2) центральні органи виконавчої влади; 3) органи правопорядку (с. 19), доцільно доповнити таким суб'єктом, як органи місцевого самоврядування, які забезпечують дотримання законності та правопорядку на території відповідних територіальних громад.

2. Погоджуючись з автором у тому, що адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності в Україні є галузевим різновидом правового статусу (с. 99), потребує уточнення його зміст, який, на думку здобувача, складають закріплені у нормах адміністративного законодавства права, обов'язки, функції та організаційні аспекти діяльності суб'єктів уповноважених на реалізацію протидії правопорушенням у господарському секторі держави (с. 99).

3. Цікаво було б почути думку дисертанта щодо розмежування таких правових категорій як «охорона», «захист», «право на захист», «функція захисту», в аспекті досліджуваної тематики, оскільки у правовій науці, зокрема і адміністративно-правовій названі вище категорії застосовуються у різному, досить часто у протилежному значенні. Сказане стосується і національного законодавства.

4. Беручи до уваги те, що дисертаційне дослідження виконувалося на стику адміністративного, господарського та підприємницького права більшу увагу необхідно б приділити проблемі розмежування відповідних публічних

правовідносин у господарській та податковій сферах. Наслідком такого розмежування повинно було б стати визначення комплексних груп адміністративно-правових відносин з подальшим їх аналізом та наданням конкретних пропозицій щодо удосконалення відповідного адміністративно-правового регулювання.

5. Надання статусу правоохоронних органів завжди пов'язане з додатковими фінансовими виплатами з державного бюджету (за спеціальне звання, вислугу років, тощо), передбачає надання пільг, надбавок, доплат та багатьох інших юридичних гарантій для працівників правоохоронних органів. Проте, визначаючи перелік правоохоронних органів (с. 108), які протидіють правопорушенням у сфері господарської діяльності (с. 139) автор не дає однозначної відповіді на запитання: «Чи всі структурні підрозділи державних органів, які традиційно називаються правоохоронними (Національна поліція, Служба безпеки України, Державна податкова служба України, прокуратура та багато інших), є правоохоронними?».

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності, підтвердженням чого є відповідні акти впровадження (с. 20-21).

Повнота висвітлення результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 6-ти наукових статтях, 5 з яких опубліковано у фахових виданнях України, 1 — у міжнародному виданні, та 4-х тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертації та автореферату. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повно відображає основні її положення та результати. Дисертацію та автореферат оформлено належним чином.

Загальний висновок.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері господарської діяльності» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Сугак Олексій Вікторович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
 доцент кафедри адміністративного
 і інформаційного права
 Сумського національного
 аграрного університету,
 кандидат юридичних наук, доцент

Т.О. Чернадчук

Засвідчую:
 Проректор з наукової роботи Сумського
 національного аграрного університету
 Ю.І. Данько
 «_____» _____ р.